

El cel també és seu

Ratapinyada de Nathusius

Pipistrellus nathussi
Família Vespertilionidae

Per David García i Domingo Trujillo

DAVID GARCÍA

Com és?

A causa de la semblança dels pipistrels, la identificació de les diferents espècies suposa una certa experiència. Així, és important considerar una sèrie de característiques morfològiques pròpies de cada espècie; malgrat això, la identificació és més senzilla si es tenen en compte els caràcters de dentició. La ratapinyada de Nathusius és un quiròpter de petites dimensions, i tot i això és el major del gènere dels pipistrels d'Europa. A l'igual que d'altres espècies del mateix gènere, té les orelles curtes en forma triangular i el tragus un poc més llarg que ample, amb la punta ovalada. La coloració del pelatge dorsal presenta durant l'estiu una tonalitat marró vermellosa, mentre que a la tardor es torna marró fosca. La part del ventre és marró clar o marró groguenc. La superfície inferior de l'uropatagi està coberta de pelatge aproximadament fins a la meitat. A la membrana alar presenta una vorera clara difusa entre la tibia i el cinquè dit. L'incisiu superior és cúspide i el segon excedeix clarament l'incisiu superior intern, un tret que només presenta la ratapinyada de Nathusius entre les ratapinyades d'aquest gènere a Europa.

Entre les espècies amb què es poden confondre la més semblant és la ratapinyada de vores clares (*Pipistrellus kuhlii*), però aquesta darrera

presenta a la membrana alar una franja clara ben definida i que s'estén més enllà del cinquè dit i, a més, presenta el primer incisiu superior unicuspidat.

Emet polsos ultrasònics de freqüència modulada amb una fase terminal de freqüència constant entre 38 – 41 kHz. Les vocalitzacions de les cridades socials estan compostes per dos o tres components al voltant de 18-19 KHz. Les ecolocalitzacions que emet poden ser confoses amb les de la ratapinyada de vores clares, i per això són més determinants les cridades socials.

Quins són els seus costums?

Apareix distribuïda per tota l'àrea Paleàrtica, des d'Europa fins a la regió Transcaucàsica. A la península Ibèrica es troba al nord i nord-est i la població resident del Delta de l'Ebre és l'única que es coneix com estable. Actualment, no hi ha evidències de cria. Les femelles arriben a la tardor i parteixen en primavera, mentre que els mascles es troben tot l'any a la zona d'aparellament i hivernada de les femelles.

La ratapinyada de Nathusius és una de les poques espècies de quiròpters considerada clarament migradora de llarga distància a Europa. Per les dades d'anellaments i

mitjançant captures es coneixen moviments de tardor des del nord-est al sud-oest del continent, amb una distància màxima registrada de més de 1.900 km. Se sospita que durant aquestes migracions la ratapinyada de Nathusius pot creuar els Pirineus, i que els registres dispersos a la península Ibèrica podrien indicar que utilitzen aquest territori com a àrea d'hivernada. Als darrers anys el seu estatus s'ha anat aclarint gràcies a treballs al Delta de l'Ebre, en els quals s'ha demostrat que els mascles es troben presents durant totes les estacions de l'any en aquest Parc Natural, mentre que les femelles desapareixen en el moment que han de començar a criar. És una espècie recentment descoberta a Mallorca, i com és, com hem esmentat, típicament migradora i el seu estatus no és clar a l'illa, no es pot descartar la hipòtesi que les poblacions de l'Ebre i les de s'Albufera de Mallorca estiguin relacionades.

Empra especialment les zones humides com a àrees de caça, utilitzant espais oberts com a camins o vores del bosc, encara que també pot caçar sobre la làmina de l'aigua. S'alimenta d'insectes voladors, com petits dípters o quironòmids. En altres zones d'Europa es comporta més com una espècie forestal, però a Espanya pareix tenir una certa preferència per les zones humides. Es tracta d'una ratapinyada fissurícola,

que empra edificacions com a ponts o habitatges abandonats, encara que també es refugia als arbres.

A quines illes la podem trobar?

Fins al moment només es coneix la seva presència a Mallorca, concretament al Parc Natural de S'Albufera de Mallorca, on va ser descoberta

l'any 2007. Probablement, durant la tardor i hivern pot habitar altres zones humides o àrees forestals de l'arxipèlag.

Les amenaces i mesures per a la seva protecció

A falta d'informació més concreta, les amenaces més importants estan relacionades amb l'alteració

dels ecosistemes aquàtics, a més de la pèrdua d'arbres que li puguin proporcionar refugis. La manca de refugis pot actuar com un factor limitant en la distribució i abundància de l'espècie. En aquest sentit, cal planificar programes de reforestació forestal de boscs de ribera prop de zones humides, a més d'instal·lar caixes-refugi a zones humides. Un altre element constatat que afecta aquesta espècie a la península Ibèrica són els parcs eòlics.

Les poblacions de la ratapinyada de Nathusius poden passar fàcilment desapercebudes, ja que cal una recerca específica per a detectar-les; per tant, cal abordar un estudi focalitzat per aclarir-ne la distribució a l'arxipèlag, a més d'aprofundir en el coneixement de la seva fenologia a s'Albufera de Mallorca.

Aquesta ratapinyada està inclosa dins la Llista d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial. Es tracta d'una espècie descoberta recentment a l'arxipèlag balear i, per tant, no disposa de cap figura de protecció específica, que podria obtenir en ser inclosa dins el Catàleg d'espècies amenaçades de les Illes Balears. •

